

Janusz Pelc

"Konturreformacja, sarmatyzm a rozwój literatury polskiej", Janusz Pelc [w:] "Wiek XVII - Konturreformacja - Barok", Wrocław-Warszawa-Kraków 1970 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 14/40, 128

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) PELC Janusz: Kontrreformacja, sarmatyzm a rozwój literatury polskiej. (Od renesansu do baroku). W: Wiek XVII - Kontrreformacja - Barok. Prace z historii kultury pod redakcją J. Pelca. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków 1970. IBL PAN. Studia Staropolskie. T. XXIX, s. 95-173.

Rozprawa ukazuje ogólnoeuropejskie i polskie tło oraz genezę pewnych przemian światopoglądowych znajdujących wyraz w teorii i praktyce literackiej schyłku XVI i XVII w. oraz w przejawach ówczesnego życia literackiego. Przedstawia rozejście się dróg renesansu i dojrzałej, określającej swą zinstytucjonalizowaną postać (nowe ortodoksje) reformacji, a także opozycję ideologów kontrreformacji wobec pogańskiego charakteru kultury renesansowej. Dyskutuje z dotychczasowymi koncepcjami sarmatyzmu i podejmuje próbę nowego spojrzenia na te sprawy. Główny tok rozważań zmierza do ukazania, w jaki sposób kontrreformacja i sarmatyzm wpłynęły na rozwój literatury polskiej.

J.P.

BP/4C

(III) TAZBIR Janusz: Sarmatyzacja katolicyzmu w XVII wieku. W: Wiek XVII - Kontrreformacja - Barok. Prace z historii kultury pod redakcją J. Pelca. Oss. Wrocław-Warszawa-Kraków 1970. IBL PAN. Studia Staropolskie. T. XXIX, s. 7-37.

Na tle ogólnoeuropejskich procesów adaptacji religii uniwersalnych do miejscowych warunków i środowiska - artykuł omawia łączenie się katolicyzmu z kulturą szlachecką w okresie, gdy przybrała ona kształt sarmacki. Skupia uwagę na ukazaniu (poprzez literaturę i sztukę okresu) elementów, które nadawały obrzędowi i naukom religijnym odrębne narodowe oblicze, na skutek czego katolicyzm w ciągu jednego stulecia (1577-1668) stał się bardziej rodzimy niż przez parę poprzednich wieków. Dalej wypowiada tezę, że unarodowienie katolicyzmu nie rozstrzygnęło o jego zwycięstwie, ponieważ zasadnicza klęska reformacji nastąpiła już wcześniej; utrwaliło ono jednak ostateczne zwycięstwo kontrreformacji oraz zapewniło trwałość jej wpływów na kilka następnych pokoleń.

H.D.

BP/40